

Temat: **Czym jest estetyka?**

1. Autor: Łukasz Nysler (IF UWrocław, ZSO nr 3 we Wrocławiu)
2. Czas realizacji: 90 minut.
3. Poziom edukacyjny: uczniowie gimnazjum i liceum
4. Liczba uczestników: do 20 osób.
5. Metody pracy: pogadanka, metoda sytuacyjna, zabawa dydaktyczna.
6. Formy organizacyjne zajęć: prowadzenie zajęć z całą grupą, praca w parach albo w małych grupach.
7. Tok nauczania: mieszany (tok podający, problemowy i praktyczny).
8. Materiały dydaktyczne: karteczki z wydrukowanymi częściami słownikowych definicji estetyki (*Słownik języka polskiego PWN*, <http://sjp.pwn.pl/szukaj/estetyka.html>; *Powszechna encyklopedia filozofii*, <http://www.ptta.pl/pef/pdf/e/estetyka.pdf>), różne przedmioty estetyczne (przykłady podane w opisie przebiegu zajęć), wydrukowane i wycięte symbole elementów sytuacji estetycznej.
9. Cele:
 - a) wiedza:
 - uczestnik zna potoczne znaczenie terminu „estetyka”;
 - uczestnik wie, że termin „estetyka” odnosi się także do dyscypliny naukowej (filozoficznej);
 - uczestnik zna koncepcję „sytuacji estetycznej” jako właściwego przedmiotu estetyki;
 - uczestnik wie, jakie są cele estetyki jako dyscypliny naukowej (filozoficznej);
 - b) umiejętności:
 - uczestnik potrafi zidentyfikować podstawowe elementy modelowej sytuacji estetycznej;
 - uczestnik potrafi opisać różne typy sytuacji estetycznej;
 - uczestnik potrafi zidentyfikować różne elementy konkretnej, jednostkowej sytuacji estetycznej;
 - c) postawy:
 - uczestnik rozwija postawę krytyczną wobec potocznych znaczeń i sądów dotyczących estetyki;

- uczestnik rozwija postawę dociekliwości wobec złożonych fenomenów estetycznych;
- uczestnik rozwija postawę szacunku wobec dotychczasowego dorobku estetyki jako nauki (dyscypliny filozoficznej).

10. Literatura: M. Gołaszewska, *Zarys estetyki. Problematyka, metody, teorie*, PWN 1986.

11. Plan zajęć:

- a) Przywitanie uczestników.
- b) Przedstawienie tematu i celu zajęć (w kontekście planowanego cyklu warsztatów poświęconych estetyce).
- c) Określenie potocznego znaczenia terminu „estetyka”.
- d) Ukazanie, że termin „estetyka”, oprócz znaczenia potocznego, ma także znaczenie naukowe, w którym odnosi się do pewnej dyscypliny filozoficznej.
- e) Identyfikacja sytuacji estetycznej i jej podstawowych elementów jako właściwego przedmiotu estetyki.
- f) Rozważenie różnych typów sytuacji estetycznej.
- g) Identyfikacja teoretycznych i praktycznych celów estetyki.
- h) Podsumowanie i zapowiedź kolejnych warsztatów.

12. Opis przebiegu zajęć.

Przebieg	Uwagi
<p>Ad 1., 2., 3.</p> <p>Tegoroczna edycja warsztatów „Jestem z Wrocławia, więc myślę” ma koncentrować się na problematyce estetycznej. Dzisiaj spróbujemy zastanowić się, czym jest estetyka. Słowo „estetyka” jest używane w języku potocznym. Jakie jest potoczne znaczenie tego słowa? Jak Wy je rozumiecie?</p> <p>Ad 4.</p> <p>Oto fragmenty definicji terminu „estetyka” wzięte ze <i>Słownika języka polskiego PWN</i> oraz z <i>Powszechnej encyklopedii filozofii</i>. Niestety, większa część tych haseł uległa zniszczeniu. Czego możemy dowiedzieć się o estetyce na podstawie zachowanych fragmentów haseł?</p> <p>Okazuje się, że estetyka to nie tylko ładny, gustowny wygląd czegoś albo zmysł, czy poczucie piękna (potoczne rozumienie</p>	<p>Prowadzący podaje uczestnikom karteczki z wydrukowanymi częściami słownikowych definicji terminu „estetyka”.</p>

estetyki). Estetyka to także (a może przede wszystkim?) pewna dyscyplina filozoficzna, teoria albo nauka (filozoficzne albo naukowe rozumienie estetyki). I właśnie tak rozumiana estetyka będzie nas interesować w ciągu tegorocznych warsztatów.

Ad 5.

Czy jesteśmy w stanie powiedzieć coś więcej o estetyce jako nauce albo dyscyplinie filozoficznej? Różne nauki albo dyscypliny charakteryzuje się zwykle poprzez określenie **przedmiotu** i **celu** ich badań. Spróbujmy zapytać w odniesieniu do estetyki: co może być przedmiotem jej badań? I czemu mogą służyć te badania? Jaki jest ich cel?

Zacznijmy od pierwszego pytania: co może być przedmiotem estetyki jako nauki albo dyscypliny filozoficznej?

Podejdźcie tutaj. Proszę, aby każda para (grupa) wyciągnęła jeden przedmiot z worka.

Spróbujcie odpowiedzieć na następujące pytania:

- Czy według Was dany przedmiot może być przedmiotem badań estetyki?
- Jeśli tak, to dlaczego?
- Jeśli nie, to dlaczego?
- Co sprawia, że ten przedmiot może (nie może) być przedmiotem badań estetyki?
- Co łączy, a co różni te przedmioty, które waszym zdaniem mogą być przedmiotem badań estetyki?

Spróbujcie możliwie jak najbardziej uogólnić poczynione przez Was spostrzeżenia i refleksje. Co – jakie elementy najogólniej pojęte – konstytuują przedmiot badań estetyki?

Różne wskazane przez Was elementy wyznaczają łącznie właściwy przedmiot estetyki jako nauki albo dyscypliny filozoficznej. Ten całościowy przedmiot estetyki w literaturze

W zależności od liczby uczestników i liczby przygotowanych przedmiotów, uczestnicy wykonują zadanie w parach lub w grupach. Przedmioty w worku to np. jabłko, zdjęcie krajobrazu, reprodukcja obrazu przedstawiającego owoce, chochelka do zupy, mała rzeźba, filiżanka, CD z muzyką klasyczną i z muzyką popularną, DVD z filmem albo przedstawieniem teatralnym, tomik poezji, powieść, gra komputerowa, gazeta codzienna.

specjalistycznej określa się mianem „**sytuacji estetycznej**”. Na sytuację estetyczną składają się: jakiś obiekt albo stan rzeczy odznaczający się pewnymi szczególnymi własnościami – **przedmiot estetyczny (P)** albo **dzieło sztuki (D)**; osoba, która ten obiekt albo stan rzeczy wytworzyła (o ile jest on artefaktem); osoba, która tego obiektu albo stanu rzeczy w szczególny sposób doświadcza. Te szczególne własności, które wyróżniają dany obiekt albo stan rzeczy jako element sytuacji estetycznej, to **wartości estetyczne (W)**. Osoba, która ten obiekt albo stan rzeczy wytworzyła to **twórca (T)**. Osoba, która tego obiektu albo stanu rzeczy doświadcza to **odbiorca (O)**.

Spróbujcie te elementy zidentyfikować w przypadku każdego z wybranych przez Was wcześniej przedmiotów.

Ad 7.

Spróbujemy teraz rozważyć różne możliwe typy sytuacji estetycznych.

Wykorzystując symbole podstawowych elementów sytuacji estetycznej uzupełnione o dwa dodatkowe elementy pochodne: **proces twórczy (PT)** i **przeżycie estetyczne (PE)**, ułóżcie i opiszcie różne możliwe typy sytuacji estetycznej

Uczestnicy identyfikują podstawowe elementy sytuacji estetycznej: **twórca (T)**, **przedmiot estetyczny (P)** albo **dzieło sztuki (D)**, **odbiorca (O)**, **wartość estetyczna (W)** (por. M. Gołaszewska, *Zarys estetyki*, Warszawa 1986, s. 27-30).

Przykłady:

P/W<->O (sytuacja estetyczna, w której nośnikiem wartości estetycznych jest przedmiot naturalny, niebędący artefaktem);

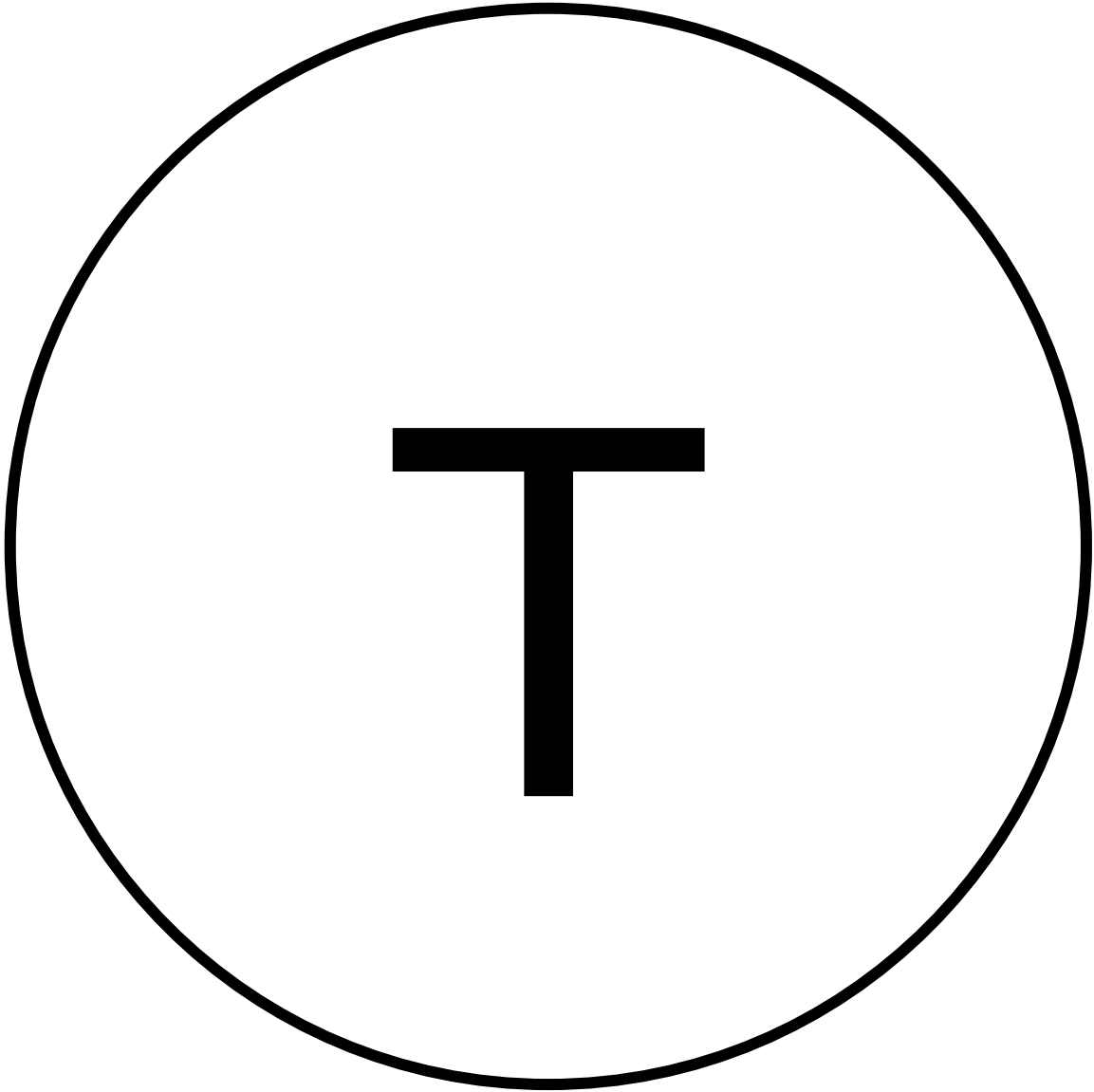
<p>Ad 8., 9.</p> <p>Zapytajmy jeszcze: jaki jest cel badań estetyki? Zwykle różne formy poznania mogą mieć dwojakiego rodzaju cele: teoretyczne i praktyczne.</p> <ul style="list-style-type: none">• Jakie mogą być teoretyczne cele estetyki?• Jakie mogą być praktyczne cele estetyki? <p>Tym celom mają też służyć tegoroczne warsztaty z cyklu „Jestem z Wrocławia, więc myślę”.</p>	<p>T<->D/W (sytuacja estetyczna, w której twórca tworzy dzieło odznaczające się wartościami estetycznymi, które nie znajduje odbiorcy).</p> <p>Lepsze poznanie, rozumienie różnych sytuacji estetycznych i składających się na nie elementów.</p> <p>Od strony twórcy: wytwarzanie bardziej wartościowych dzieł.</p> <p>Od strony odbiorcy: umiejętność krytycznego odbioru (doświadczenia, przeżywania) różnych przedmiotów estetycznych.</p>
--	---

estetyka

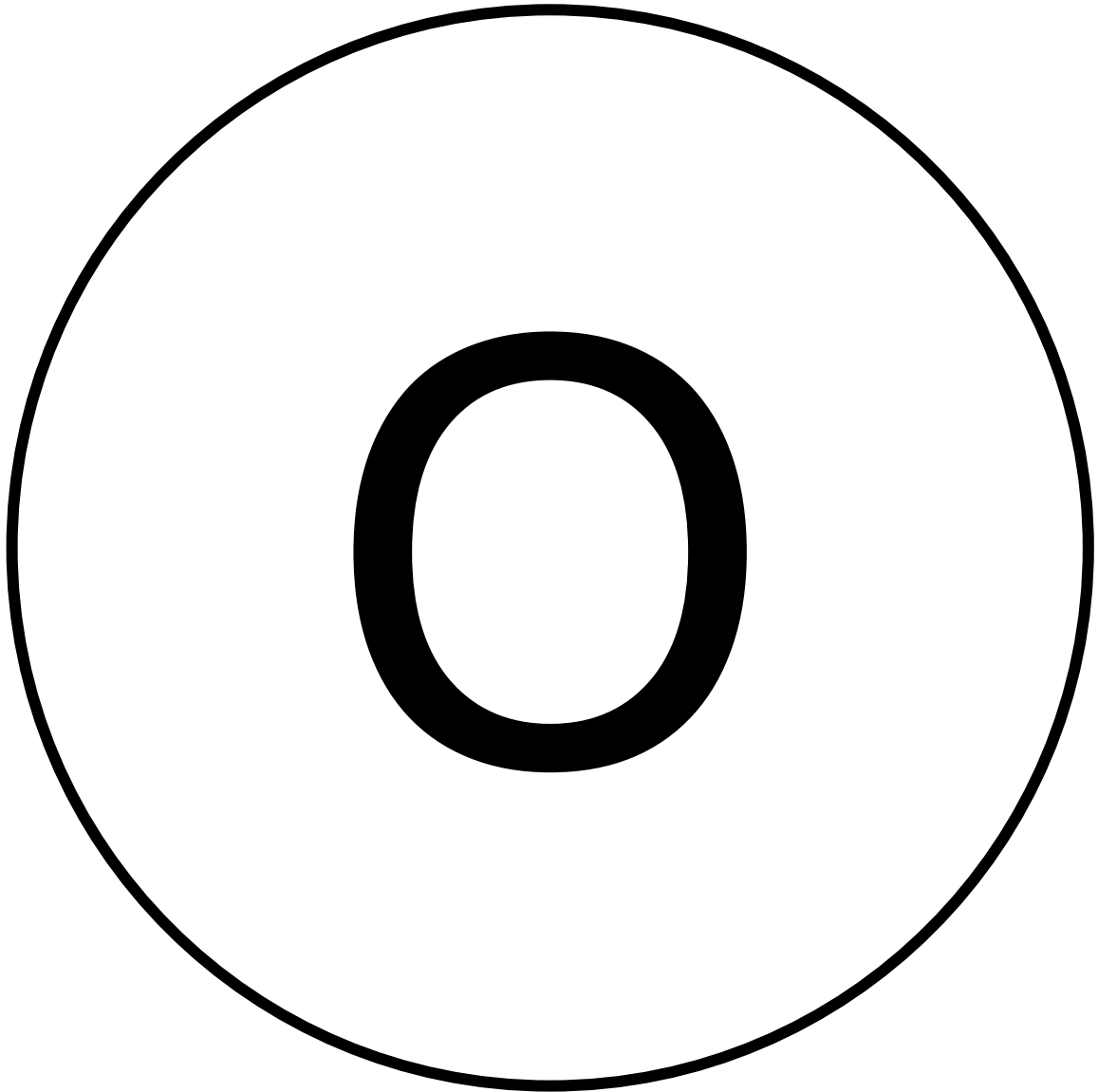
1. «ładny, gustowny wygląd czegoś»
2. «poczucie piękna»
3. «dyscyplina filozoficzna zajmująca się [...]»
4. «ogólna teoria [...]»

ESTETYKA (gr. αἰσθητικά [aisthetiká]; od αἴσθησις [áisthesis]
– wrażenie zmysłowe) – nauka o [...]; teoria [...].

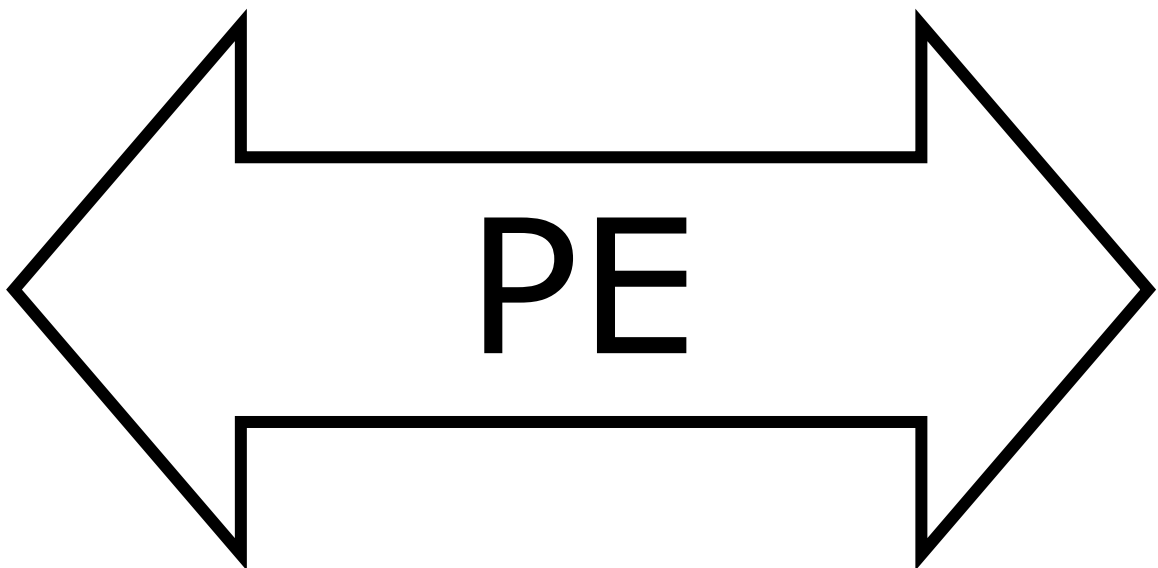
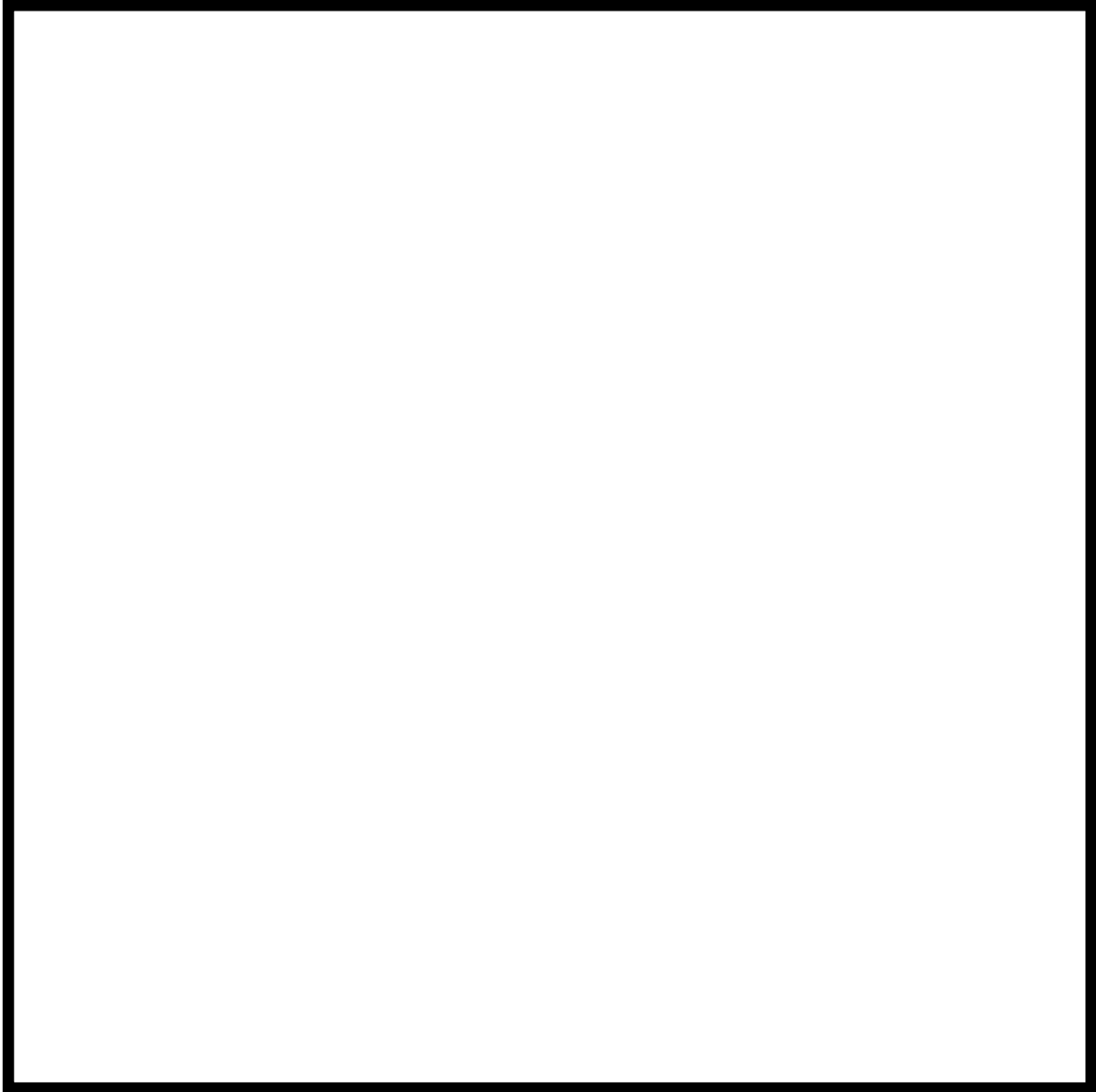
Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

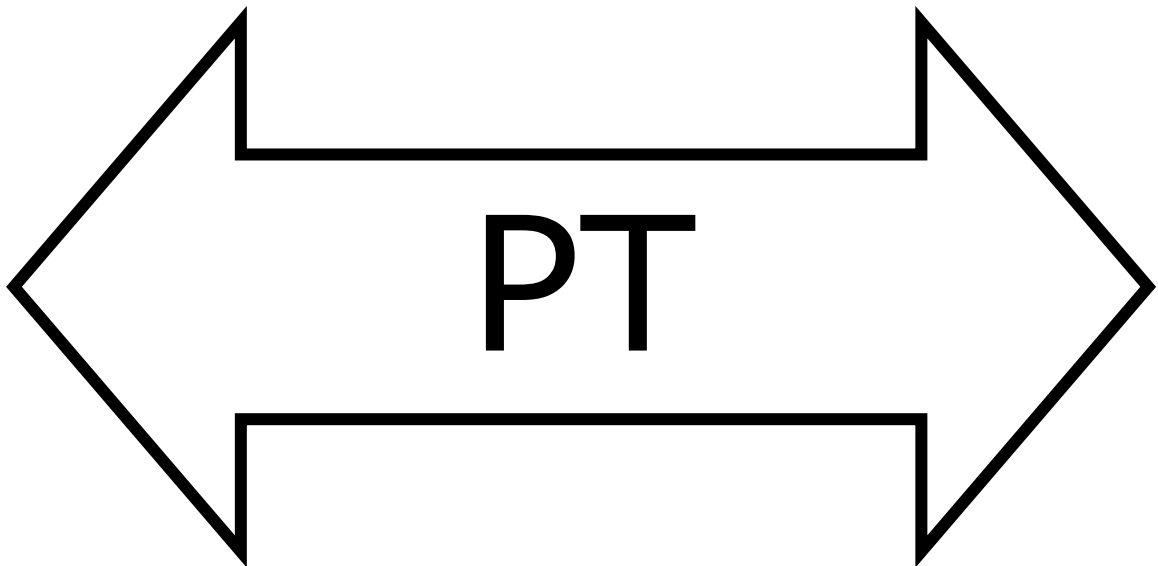
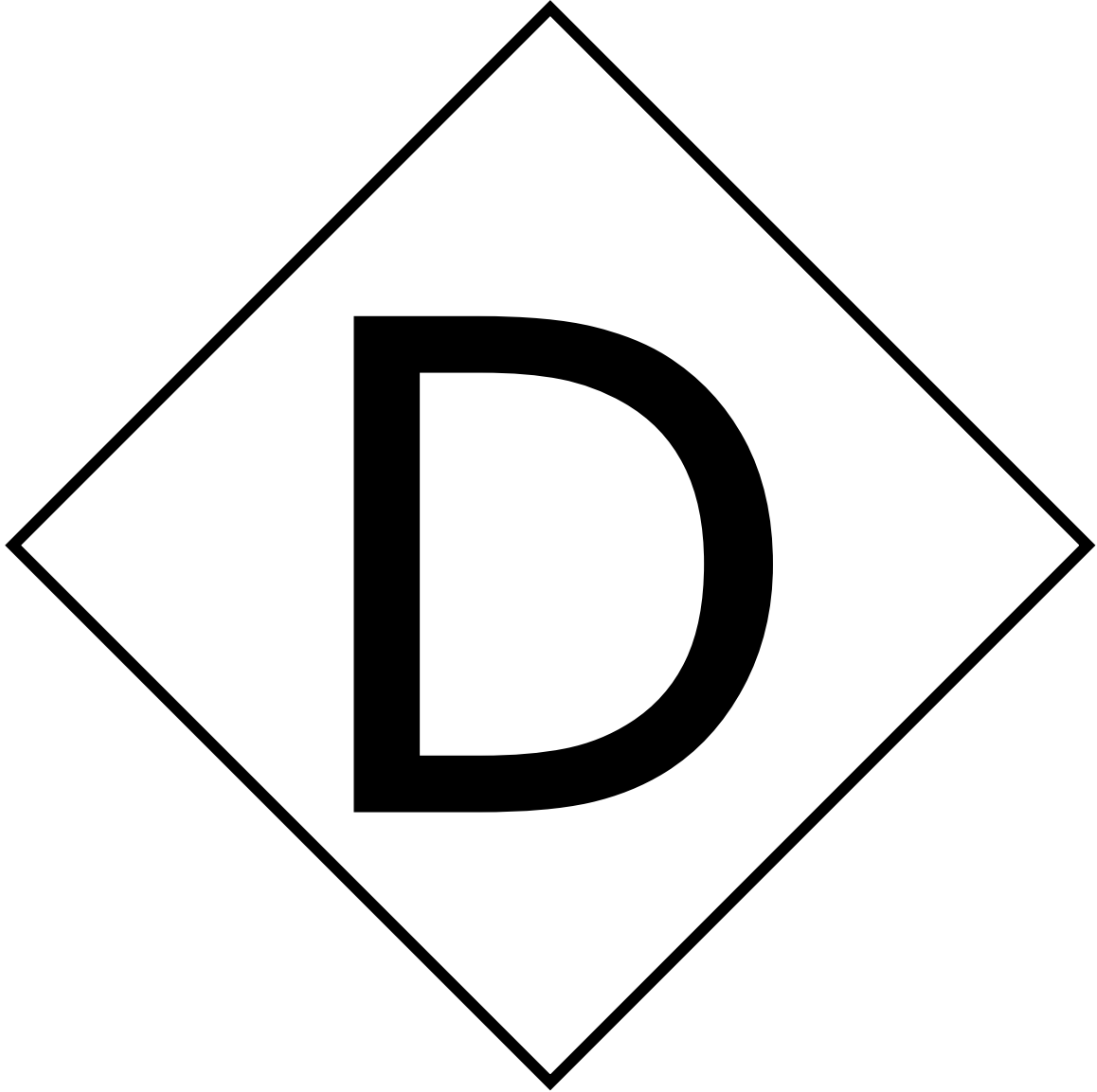
Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

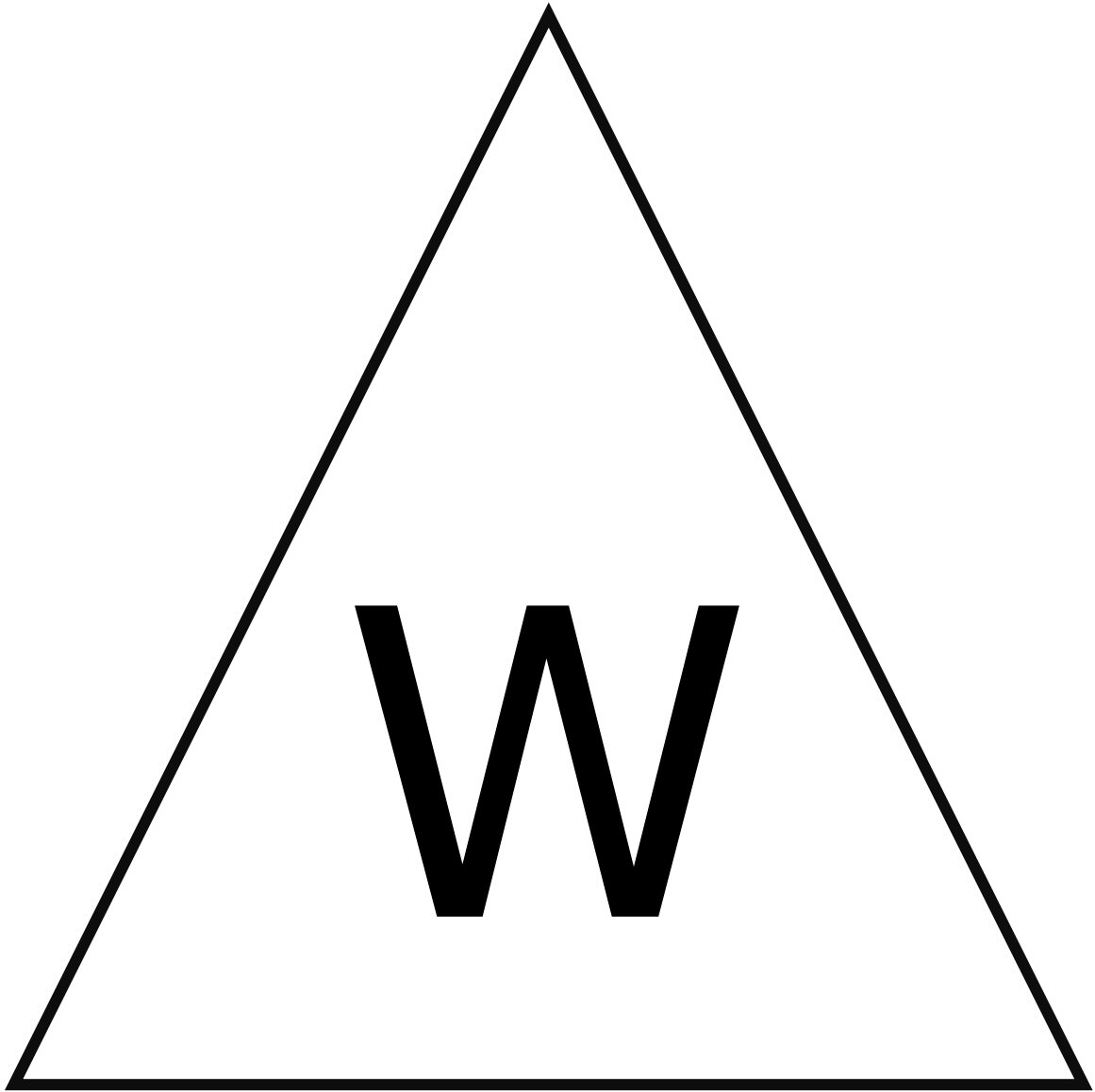
Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

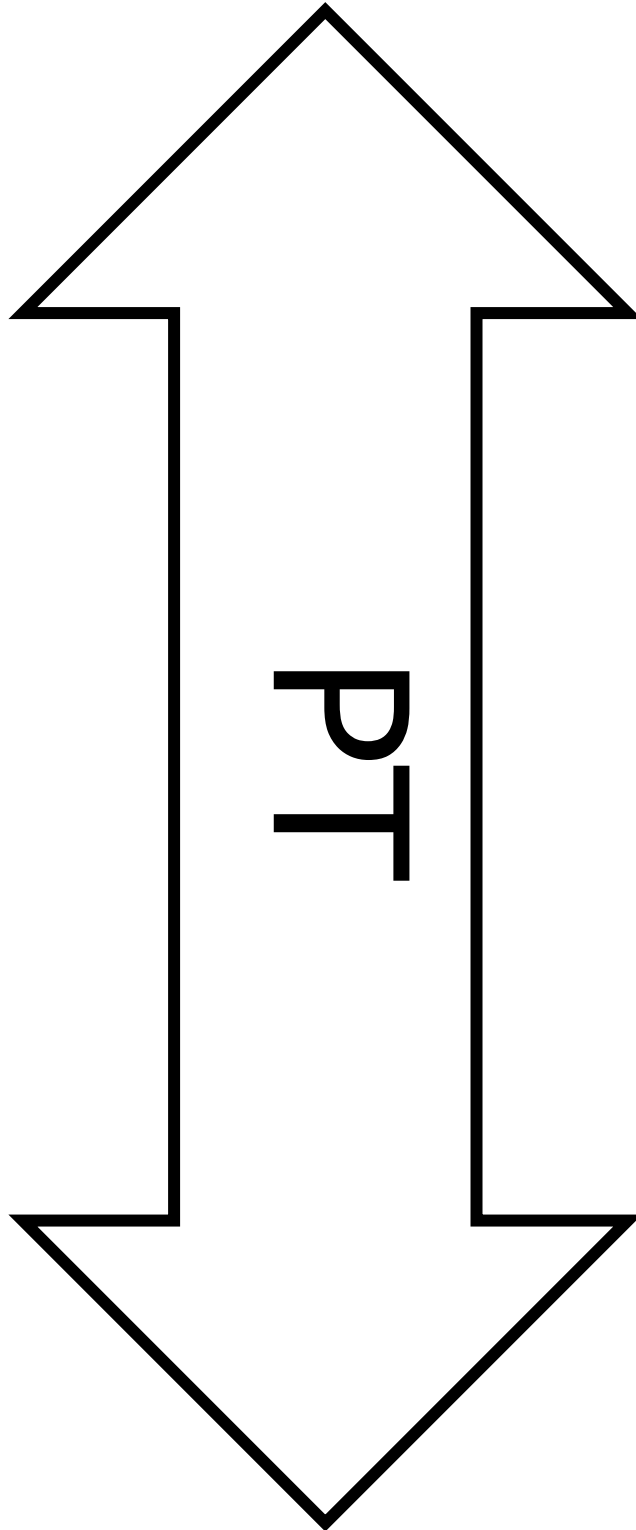
Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

Jestem z Wrocławia, więc myślę
2015/2016
estetyka

